

trouwe gast, vooral in het gebied onmiddellijk ten zuiden van de spoorlijn Roermond—Duitse grens. Dit fraaie oranje-bruine zwammetje is eerst in 1937 beschreven door Favre en Maire⁹⁾, twee mycologen, wier opvattingen toch wel eenig gezag hebben in de mycologische wereld. Merkwaardig is het dan ook, dat Kuhner het in geen enkel opzicht eens is met de plaatsing van deze soort onder de Alnicola's. Zelfs is hij van meening, dat zij niet in het geslacht *Naucoria* thuis hoort!⁸⁾ Naar zijn opvatting moet zij ondergebracht worden in de groep *Sapinei* van Fries, een afdeling van het geslacht *Flammula*. Voor deze *Sapinei* heeft Romangnesi in de *Revue de Mycologie* (van 1936) het geslacht *Fulvidula* gecreëerd, zoodat Kuhner met het voorstel komt de soort *Fulvidula fulgens* (Favre et Maire) Kuhner te noemen!! Zoo zijn de allergrootsten het niet eens, zoo ontstaan de moeilijkheden in ons zwammenwereldje en zoo komen we ook nooit uit dien doolhof van synoniemen en synoniemen!

Galera hypnorum Fr. (sensu Ricken) is hier de soort, die het fungi-seizoen langs de venranden opent. In de tweede helft van April is zij reeds, alhoewel sporadisch, aan te treffen. En na een goede maand kan men de fraaie *Galera paludosa* Fr. vinden, terwijl in September en October *Galera sphagnorum* (Fr. et Pers.) voor den dag komt. Dit is de *Galera sphagnorum*, die Kuhner beschrijft in zijn *Galera* monographie, en niet de soort, welke Lange en Konrad-Maublanc beschrijven en afbeelden. Deze *Galera*'s zijn intusschen meer karakteristiek voor het sphagnetum.

Een kleine vertegenwoordiger uit ditzelfde geslacht, die door geringe afmetingen gemakkelijk over 't hoofd gezien wordt, is de zeldzame:

Galerina mycenoides (Fries sensu Jaap).

Hoed: diameter 6—15 mm, roestbruin tot okerbruin, donkerder gestreept tot dicht bij den top, blijvend klokvormig tot convex.

Lamellen: breed aangehecht.

Steel: Kleur gelijk aan de hoedkleur, basis donkerder. In jeugdtoestand voorzien van een aardig wit bandje (ring) duidelijk uitkomend op de donkere kleur van het steeltje.

Sporen: groot, 15-16/7-8 μ , eenigszins ruw met duidelijken apiculus.

Cystiden: slank, aan den top kogelvormig opgezwollen¹⁰⁾.

Dit zeldzame zwammetje is vrij talrijk te vin-

den langs een ven op de Horner heide en in het ven op bulten van *Juncus effusus*. Het is eveneens aan te treffen langs een leemput nabij De Doort te Echt, in gezelschap van *Psilocybe subericaea* en *Galera graminea* op uitermate vochtige plaatsen, die in den winter onder water staan. Het schijnt zelden opgemerkt te zijn. Lange noemt het niet, Ricken heeft 't niet gezien, want hij geeft sterk afwijkende sporenmaten naar Saccardo. Ook de beschrijving van Rea wijkt sterk af.

Galera stagnina Fr. heeft het voorrecht, dat zij echter deelen moet met *Hypholoma polytrichi*, om het zwammenseizoen langs de vennen te sluiten. Langs de Heelderpeel is deze donkere *Galera* elk jaar rijk vertegenwoordigd. Gemakkelijk is zij te herkennen aan de roodbruine hoedkleur en de witte resten van het velum partiale langs den hoedrand, die bij jonge exemplaren eveneens een onvolkomen wit ringetje vormen op den donkeren steel. Zij schijnt — volgens Kuhner — in Frankrijk een zeer zeldzame verschijning te zijn (slechts éénmaal aangetroffen!) Ricken neemt sporenmaten over naar Saccardo, wat weer den indruk wekt, dat hij deze *Galera* niet in handen heeft gehad.

Zij groeit hier te midden van *Carex inflata*, *vesicaria* en *Lysimachia thyrsiflora*, kensoorten van het *Caricetum inflato-vesicariae*. Daarmee deze *Galera* tot een mycologische kensoort van deze gemeenschap te promoveeren is echter te voorbarig!

4) Carl Rea, *British Basidiomycetae* pg. 362.

5) Bull. Soc. Myc. de France 1936 pg. 28.

6) *Fungus*, jaargang VI pg. 64.

7) Bull. Soc. Myc. de France 1936 pg. 142.

8) Bull. Soc. Linnéenne de Lyon 1939 pg. 42.

9) Bull. Soc. Myc. de France 1937 pg. 267.

10) Kuhner, *Le genre Galera* pg. 209.

WERKZAAMHEDEN VAN DE NATUURWACHT OVER HET EERSTE HALFJAAR 1948.

De Natuurwacht is opgericht in April 1948 onder auspiciën van het Comité Natuurbescherming Oude Mijnstreek.

Als leider treedt op de heer H. L. Collin te Heerlen, verder zijn bij het begin 14 leden aangesteld, w.o. 12 uit Heerlen, 2 uit Maas-tricht, 1 uit Voerendaal, 1 uit Terwinselen.

Hieronder zijn enkele leraren en verkenner-leiders.

De afgelopen weken hebben zich geheel uit eigen beweging nog 6 personen opgegeven: 2 uit Heerlen 2 uit Maastricht, 1 uit Voerendaal, 1 uit Wittem. Het verheugt ons dat zich ook enige ter plaatse goed bekende boeren als vrijwilliger melden.

Subsidie werd ontvangen van het Limburgsche Landschap en van het Natuurhistorisch Genootschap.

Bewaakt werden een tweetal vindplaatsen van zeldzame orchideeën in gemeenten, waar deze nu door gemeentelijke verordeningen zijn beschermd. Deze terreinen waren in 1947 nogal geplunderd.

In het algemeen kan men zeggen dat het publiek van goede wil bleek te zijn, maar soms het bestaan van de plukverordeningen niet kende. Meestal echter was dit wel het geval, ook bij kinderen.

De pers heeft hiertoe zeker bijgedragen. Ook wist men vaak van het bestaan van de Natuurwacht af en toonde hiervoor zijn sympathie. Men mag zeker tevreden zijn, over wat werd bereikt; van de andere kant bleek echter ook hoe nodig de natuurwacht op de terreinen was.

Voor de toekomst kan men zeggen: een terrein als het Gerendal, van nationaal belang en tevens steeds meer bedreigd, kan alleen afdoende worden beveiligd door aankoop als natuurmonument. Hiertoe zijn, naar wij vermenen, door het Limb. Landschap stappen ondernomen. Afsluiting en beperkte toegang op vertoon van kaarten lijkt ons zeer gewenst, zo niet nodig, om dit prachtige gebied tijdig veilig vast te stellen.

De Natuurwacht zal het volgend jaar doeltreffender moeten worden georganiseerd; dit jaar ging het trouwens maar om een proef. Zeker zal er een afzonderlijke wacht moeten komen te Heerlen en Maastricht, die ook aangrenzende gemeenten bestrijkt. Voor een plaats als Valkenburg is dit nog meer nodig.

Heerlen, 30 Juni 1948.

De secretaris van het Comité,

Dr. M. Bruna

Kruisstraat 22, Heerlen.

WIJNDRIUVENCULTUUR IN LIMBURG

door

J. M. VAN DE VENNE

(Hoofdecommies Rijksarchief in Limburg)

Over de cultuur der druif op een zo uitgebreide schaal, dat daaruit wijn vervaardigd kon worden, schreef de geleerde pastoor Jos. Habets, de eerste Rijksarchivaris in Limburg, reeds een lezenswaardig opstel in het jaar 1866. Van zijn onderzoekingen gebruikmakend en aangevuld met door ons nieuw gevonden gegevens, hebben wij in 1925 een klein artikel gewijd aan de wijnbouw in Limburg en de wijnhandel in Maastricht. Dit verscheen in het Jaarboek van de Vereeniging van Nederlandsche wijnhandelaren te Amsterdam ('t Kasteel van Aemstel).

Nadien hebben wij te hooi en te gras het een en ander opgetekend wat ons belangrijk voor dit onderwerp leek en kunnen daardoor in het hiernavolgende een vluchtig, zij het ook een onvolledig beeld geven van deze cultuur in onze provincie.

Een belangrijke hulpbron bij de studie over de wijnbouw zijn de plaatselijke benamingen, namen van boerderijen e.d. Men vindt er die op een dergelijke cultuur wijzen zelfs tot in Friesland, n.l. de buurt „Wijngaarden” in de gemeente Langezwaag. In de gemeente Doorn (Utrecht) bestaat een „Wijngaardesche Steeg” en het huis „de Wijngaard”. In Gelderland ligt het dorp „Wijnbergen”, gemeente Berg, en het huis „de Wijngaard” in Elst. „Wijngaarden”, polder en gemeente bij Sliedrecht (Zuid-Holland) en de „Wijngaardschendijk” in de laatstgenoemde plaats duiden wellicht ook op wijnbouw. Een onderzoek in oude oorkonden zou de waarschijnlijkheid van de wijnbouw in genoemde plaatsen, die men uit deze benamingen kan aannemen, tot meer zekerheid kunnen brengen.

Wat Limburg betreft, blijkt het bestaan van de wijnbouw voor een groot gedeelte der provincie uit oorkonden en behoeven we slechts voor een deel te steunen op plaatselijke benamingen.

Uit de hier verbouwde druif werd echter slechts een lichte wijn verkregen, die drinkbaar werd gemaakt met behulp van kruiden en besen, en door het mengsel te koken, zoals men uit de Valkenburgse domeinenrekeningen kan